

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
ESTONIAN CHAMBER OF PEOPLE WITH DISABILITIES

10.07.2024 nr 40

Riigikogu

riigikogu@riigikogu.ee

Riigikogu rahanduskomisjon

rahanduskomisjon@riigikogu.ee

Riigikogu sotsiaalkomisjon

sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee

Eesti200 fraktsioon

esti200@riigikogu.ee

EKRE fraktsioon

EKREfr@riigikogu.ee

Riigikogu põhiseaduskomisjon

Pohiseaduskomisjon@riigikogu.ee

Reformierakonna fraktsioon

reformfr@riigikogu.ee

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon

sotsiaaldemokraadid@riigikogu.ee

Keskerakonna fraktsioon

keskfr@riigikogu.ee

Isamaa fraktsioon

isamaa@riigikogu.ee

Eesti Puuetega Inimeste Koja, Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liidu, Eesti Pimedate Liidu, Eesti Psüühikahäiretega Inimeste ja Lähedaste Huvikaitse Liidu ja Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliidu ühispoördumine Riigikogu poole seoses mootorsõidukimaksu menetlemisega

President jättis 25.juunil oma otsusega mootorsõidukimaksu seaduse välja kuulutamata. Peamiseks põhjuseks puudega inimeste ebavõrdne kohtlemine. Presidendi peamine seisukoht oli, et sarnases olukorras olevaid inimesi koheldakse ebavõrdselt, sest osad neist saavad puudetoetuse tõusu ja maksuvabastuse ja teised peavad maksma maksu ja ei saa puudetoetuse tõusu.

Mootorsõidukimaksu teema on olnud pikka aega arutamisel ning selle aja jooksul on arutatud erinevaid võimalusi, mõjusid, põhimõtteid. **Eesti Puuetega Inimeste Koja algne soov oli saada maksuvabastus eelkõige neile sihtgruppidele, kelle jaoks iseseisev ühistranspordi kasutamine nii tervisliku seisundi kui ligipääsetavuse tõttu on keeruline, kui mitte võimatu. Meie liikmesorganisatsioonidega maksudebati käigus arutelusid pidades leidsime ühiselt, et lausaline maksuvabastus ei ole ilmingimata see, mida heitlikul poliitmaastikul taotleda, sest puudega inimeste ja nende perede vaatest on palju teemasid, mis riigipoolset ja seega ka kaaskodanike poolset tuge ja panust eeldavad – kvaliteetsed ja kättesaadavad teenused, ligipääsetavus, ajakohased ja sihitud toetused, mis kõik on vajalikud eelkõige selleks, et puudega inimesed ja nende lähedased saaksid võimalikult võrdväärselt ühiskonnaelus osaleda, haridust omandada, ka tööl käia.**

Oleme mures, kuidas valitsus otsustab tõlgendada võrdse kohtlemise põhimõtte käsitlemist puudega inimeste kahjuks. Meedia vahendusel on meieni jõudnud info, et valitsus soovib mootorsõidukimaksu seaduse vastu võtta ja puudega inimeste erisuse seadusest välja võtta. Alternatiivmeetmete hulgas pakutakse Sotsiaalministeeriumi poolt puudega inimestele abivahendite piirmäärade tõstmist, mis muudavad mõne sihtgrupi jaoks abivahendi soodsamaks, kuid meedet ei saa võrdlusesse panna mootorsõidukimaksu erisustega, sest need täidavad kahte väga erinevat eesmärki. Seega on puuetega inimeste esindusorganisatsioonidele pakutud alternatiivlahendused arusaamatud. Poliitikute poolt on olnud ka ettepanekuid, et maksuerisuse asemel tuleks suunata vahendeid kohalikku omavalitsusse, kes saab vajaduspõhiselt inimesi toetada. Tuletame meelde, et Õiguskantsler küsis oma 18.10.2023 seisukohas, kas uue sotsiaalmeetme loomine ja rahastamine riigieelarvest ei too kaasa suuremat halduskoormust ja kulusid, kui erandite ja soodustuste sätestamine seadusega?

Eesti on võtnud endale Puuetega Inimeste Õiguste Konventsiooniga kohustuse soodustada puuetega inimeste isiklikku liikumisvõimet nende endi poolt valitud viisil ja ajal ning taskukohase hinnaga (artikkel 20). Ka paljud teised Euroopa riigid on arvestanud mootorsõidukimaksu kehtestamisel puuetega inimestega, näiteks Lätis on maksuerisused puuetega inimestele ja puudega last kasvatavatele peredele. Soomes võimaldatakse automaksu tagastust liikumispuude, nägemispuude või ka muu puude korral kui see põhjustab püsivat kahju.

UK-s on maksuerisused liikumisraskustega inimestele, sh nägemispuue, liitpuue. Ka Õiguskantsler on oma seisukohas välja toonud, et näiteks saaks puuetega inimesele või tema määratud inimesele kuuluva auto aastamaksust vabastada, nõuda vaid baasosa (50 eurot) maksmist või rakendada sarnaselt Ühendkuningriigiga põhimõtet, et puuetega inimestele on kehtestatud sõiduki aastamaksu tasumisel 50-protsendine soodustus.

Võrdne kohtlemine on alustala, millest ükski riigi poliitiline otsus mööda vaadata ei saa. Maksu kehtestamine ja selle kogumine on riigi pikaajaline plaan, mida ei saa teha päriselt hindamata, mida maksukoormus ühe või teise sihtgrupi jaoks toob. Tajume, et riigi rahaline olukord on kriitiline ja pingutusi kokkuhoiuks peavad leidma kõik valdkonnad, kuid tuletame meelde, et puudega inimesed on põhiseaduse järgi riigi erilise hoole ja kaitse all – ja seda nii maksu- kui ka sotsiaalpoliitikat tehes. Kindlasti ei saa maksupoliitikat tehes jätta erisusi välja põhjusel, et on osa ühiskonnast, kes hakkavad süsteemi ära kasutama. See ei ole õiglane inimeste suhtes, kes erisusi vajavad.

Võrdse kohtlemisega arvestamine ei saa olla ühegi poliitika, seaduse, otsuse juures ainult juriidiline defekt, mida kergekäeliselt eemaldada, vaid päriselt kaaludes ja mõjusid hinnates, kuidas üks või teine ühiskonnagrupp jõuab kohustusi kanda.

Statistikaameti andmetel ei ole suhtelises vaesuses elavate inimeste riigi keskmine võrreldes 10 aasta taguse ajaga oluliselt muutunud (2011- 17,5% vs 2022- 22,5%), samas suhtelises vaesuses elavate puuetega inimeste arv on 10 aastaga kahekordistunud (2011- 26,1% vs 2022- 45,4%). Mootorsõidukimaksu seaduse väljatöötamisel väljapakutud puudetoetuste tõusud on pisike leevendus 18 aastat muutumatuna püsinud puudetoetustele. Puuetega inimeste sotsiaaltoetused on seaduse järgi mõeldud puudest tingitud lisakulude osaliseks hüvitamiseks (Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus § 1 lg 2) ning puuetega inimeste sotsiaaltoetuste tõstmine on hädavajalik sõltumata mootorsõidukimaksust. Samuti on riik võtnud endale Puuetega Inimeste Õiguste Konventsiooniga kohustuse vähendada vaesuse negatiivset mõju puudega inimestele. Vaadates otsa vaesusnäitajatele, teeb murelikuks ka asjaolu, et arutluse all on mitmete maksude tõstmine, tulumaksuvaba miinumi kaotamine,

mis lööb kõige rohkem madala sissetulekuga inimesi ja leibkondi, kuhu kuuluvad ka eeltoodud näitajate alusel puudega inimesed.

EPIKoda on seisukohal, et täiendavate sotsiaalmeetmetega mootorsõidukimaksu erisuste asendamist ei ole asjakohane ega loogiline teha. Jääme oma seisukoha juurde, et vabastada tuleks mootorsõidukimaksust raske ja sügava liikumispuudega, nägemispuudega ja intellektipuudega inimesed, sest nemad on kõige haavatavamad olukorras, kus neil tuleb tervisliku seisundi, ligipääsetavuse tõttu ühistranspordi asemel kasutada isiklikku või perekonnaliikme sõiduautot.

Nagu me presidendi otsuse järgselt Vikerraadio eetris sõnasime – oleks kõige suurem kahju, kui võrdse kohtlemise põhimõtet rakendatakse moel, millega 2400+ inimest jäetakse ilma maksuerisusest, selle asemel, et erisusest puudutatud sihtgruppi laiendada. Samuti on murettekitav, kui raske ja sügava puudega lapsed ja sügava puudega tööealised inimesed pikalt oodatud ja ministeeriumi poolt lubatud puudetoetuste tõusust peaksid ilma jääma.

Lugupidamisega
(*digitaalselt allkirjastatud*)

Maarja Kraiss-Leosk
Tegevjuht
Eesti Puuetega Inimeste Koda

Jakob Rosin
Juhatuse esimees
Eesti Pimedate Liit

Veiki Laan
Tegevjuht
Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liit

Lenne Lillepuu
Juhatuse esinaine
Eesti Psüühikahäiretega Inimeste ja Lähedaste
Huvikaitse Liit

Helle Känd
Juhatuse liige
Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliit

Sama: Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium

Toompuiestee 10, Tallinn 10137
registrikood 80014660
a/a EE10 0520 3058 4000 SEB pank

tel. 6616629
e-post: epikoda@epikoda.ee
Kodulehekülj: www.epikoda.ee